

и съ тѣхъ на 892 год. нападналъ на Ателкузъ, именно тогава, когато, повикани на помощъ отъ кралъ Арнулфа противъ Светополка, маджаритѣ опустошавали Моравия и Панония. Тѣхнитѣ семейства, като останали въ Бесарабія подъ слабо прикритіе, били отчасти изтрѣбени, отчасти взети въ пленъ.

Следъ унищожаването на маджарската орда Симеонъ се обърналъ съ всички сили противъ византийцитѣ, разбилъ ги при Българофигонъ на цариградския пжтъ (днесъ Баба-Ески, между Хафса и Люле-Бургасъ) и ги принудилъ да сключатъ миръ (893). Отъ писмата на Мистика се вижда, че византийцитѣ тогава трѣбвало да се задължатъ да плащатъ ежегоденъ данѣкъ, който изпращали въ града Месемврия и го предавали тамъ на български чиновници⁸.

Подиръ това настаналъ 20-годишенъ миръ, отъ който Симеонъ се възползувалъ да премахне вредата, причинена отъ маджарската и грѣцката войни. Както изглежда, презъ това време Симеонъ умишлено избѣгвалъ всѣ какво сблъскване съ византийцитѣ. Достатъчно основание за тая политика било заселването на маджаритѣ въ вжтрешността на Европа. Именно, следъ унищожаването на тѣхнитѣ жилища въ понтийската степъ, маджаритѣ потеглили на западъ и се разположили въ равнината между Дунава и Тиса, съ която малко преди това се запознали. Отъ тамъ най-напредъ разрушили Великоморавската държава (около 907 г.), която при синоветѣ на Светополка († 894 г.) бърже се разпаднала. Скоро следъ това тѣ се появили въ Италия и въ своитѣ грабителски нападения презъ цѣла Германия достигнали до брѣговетѣ на Атлантическия океанъ. Въ продължение на половина вѣкъ тѣхнитѣ орди били страшилище за Европа. Славянското население отъ Панония бѣгало масово въ съседнитѣ страни, въ Чехия, Хърватско и България⁹, тукъ именно най-първо въ мѣстността покрай южна Морава, въ околноститѣ на градовѣтѣ Бѣлградъ и Браничево, които били български презъ това време; по-голѣмата частъ, обаче, си останала на мѣстото, покорила се и се слѣла съ новитѣ владѣтели, чийто езикъ и до день днешенъ е изпълненъ съ славянски думи¹⁰.

Презъ тоя 20-годишенъ миренъ периодъ старо-славянската литература, отъ която Симеонъ толкова много се интересувалъ, могла безъ прѣчки да се развива. Епископъ Константинъ, Иоанъ Екзархъ, монахъ Храбъръ и други писатели въ продължение само на половина вѣкъ я издигнали до такъвъ разцвѣтъ, че тя въ църковната сфера не оставала далечъ отъ латинската и грѣцката съвременна литература. Съвременницитѣ на Симеона го сравнявали съ египетския царъ Птоломей. Ала насоката на неговата наука и родътъ на неговото образование били чужди за българитѣ и не могли да оживятъ сърдцето или въображението на народа. Времето на Симеона е златна епоха на българската литература, но е лишено съвсемъ отъ поезия. Отъ това време византизизмътъ наченалъ да се въдворява у славянитѣ; българитѣ го предали на сърбитѣ и руситѣ¹¹.

Едновременно различни ереси се появили въ България. Това става ясно преди всичко отъ обстоятелството, че епископъ Константинъ вече по желанието на князь Симеона самъ превелъ съчиненията на Атанасий Александрийски противъ арианитѣ. Сжщо тѣй въ едно съчинение на Иоанъ Екзархъ се говори не само за езичници славяни, но и за манихеи, ако само това не е по-сетнешна прибавка. Че презъ това време християнството въ България още не било извънъ всѣка опасностъ, става ясно отъ думитѣ на Константина, който въ една проповѣдь (894) казва: „тѣмъ же мы молимся ему (Богу) да прозрѣмъ душевными очима, творити заповѣди его и славить его боголѣпно, не боящеся царя, не стыдящеся князь, не срамляющеся вельможъ, нъ аще и гоненіе настойтъ, аще муки прѣдлежатъ, аще нужда належитъ, не боятися